

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5 Fylke: Akershus
 Tilleggsspørsmålnr. Herad: Enebakk
 Emne: **Vannbæring** Bygdelag:
 Oppskr. av: **Jens Jensen** Gard: **Nes**
 (adresse) **Dalefjerdings** p, o, G.nr. **4I** Br.nr. **I og 2**

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. **Ja.**

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Vass-selan hviler likt på begge skuldre. Krokene er av jern, jernlenker er mest almindelig som bærestropper men det brukes også taug med jernkroker i. Jernbeslåtte trebötter var nok så almindelig i bruk i hestestalden til et stykke ut i dette århundrede. ca. 1920.

2. Vass-såen som er her på gården har et innvendig tvermål av 53 cm. i bunden, 48 cm oventil og er 35 cm. høy med 17 cm. høye örer. I örene er ovale hull som tvertreet ble stukket inn i. Tvertreet er festet til bærestangen ved en krampe mitt på bærestangen og en krampe er hektet i denne og er slått fast i tvertreet. Bærestangen er 2 m. lang og 5,5 cm. i tversnitt. Man öste i vass-såen med en trekolle. Trekolle er en mindre bötte uten hank men med et öre på. Skafttkolle har ikke öre men et oppstående skaft på ca. 1,3 m. En sådan bruktes å öse i vass-såen med når det var dypt ned til vannet for eksp. når det var tykk is. Når en kjörte vann i et kar eller drog vann i en vass-så da bruktes et trekors för å hindre skvulpning. För man fikk spann eller mettall-såer ble nok tresåer benyttet til å ha melk i og bærestang brukt til melketransport.

3. Ikke ski men en kjelke ble brukt.

4. Alle bærer vann etter som det passer seg, men på de mindre bruk er det kona som bærer det aller meste.

5. Vass-sela brukes fremdeles, men bærestang tror jeg ikke har været brukt i de siste 80 år. Dette gjelder likt for både de mindre og de større bruk.

6. Ved inntredende mangel blir vannet kjørt av alle som har hest.

7. Vannspring eller pumpe er innlakt i fjøs og kjøkken på nesten alle større gårde. Vannet må bæres inn til stall og kjøkken på mange middelsstore gårde.

På småbruk og plasser må som oftest alt vannet bæres.

Reint vann til mat og drikke må som oftest bæres langveis og oppover bakke, fra ile kjern eller elv, selv om en har rikelig me vann i ledningen på kjøkkenet.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

720

BYGDØY

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

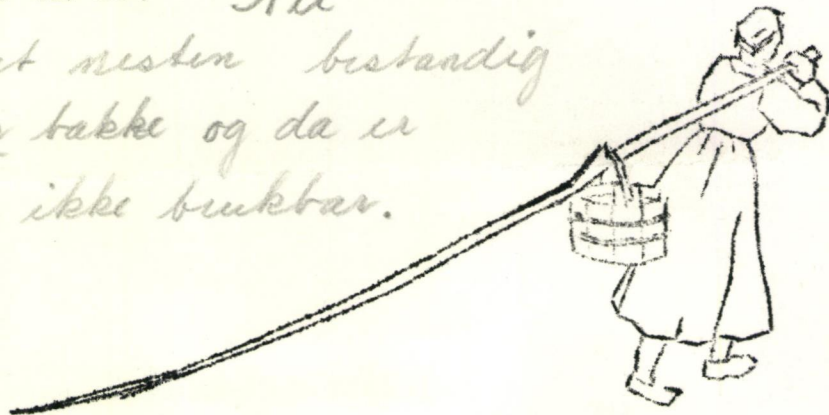
Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjennar ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Ni

Her må vannet nesten bestandig bærast oppover bakke og da er en slik stang ikke brukbar.

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Ni, fisken må kjøpes.

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

Ni, her er skov og ved nok.

Jens Jensen.